

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 556/2024-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Polnohospodárske družstvo Močenok**, Nitrianska 1232/50, Močenok, IČO 00 198 706, zastúpeného **JÁNSKÝ & PARTNERS, s. r. o.**, advokátska kancelária, Štúrova 1048/13, Nitra, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Galanta č. k. 1 Pn 285/24/2202-9 z 20. júna 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 5. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresnej prokuratúry Galanta (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 1 Pn 285/24/2202-9 z 20. júna 2024. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnej prokuratúre na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 6. a 30. novembra 2023 oznámenie o skutočnostiach nasvedčujúcich spáchanie trestných činov proti životnému prostrediu, ktorých sa mali dopustiť obchodné spoločnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] konaním ktorých malo dôjsť k porušeniu všeobecne záväzného právneho predpisu upravujúceho nakladanie s odpadom – zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o odpadoch“), keď napriek neexistencii súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na zhodnocovanie odpadov alebo súhlasu na umiestnenie odpadov menované obchodné spoločnosti tento odpad v objekte, ktorého prenajímateľom bol sťažovateľ, umiestnili a ponechali. Zároveň sťažovateľ vzhľadom na objem ponechaného odpadu poukazoval na skutočnosť, že obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] mala mať súhlas udelený na prevádzkovanie zariadenia na zhodnocovanie odpadov, a nie na uloženie a skladovanie odpadov (vytvorenie skládky).

3. Trestné oznámenie sťažovateľa vyšetrovateľ Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej centrály osobitných druhov kriminality, odboru odhaľovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality Nitra (ďalej len „vyšetrovateľ“) uznesením ČVS: PPZ-1562/NCK-ENV-NR-2023 z 25. marca 2024 vydaným podľa § 197 ods. 1 písm. a) a d) Trestného poriadku sčasti odovzdal na prejednanie Okresnému úradu Šaľa, odboru starostlivosti o životné prostredie (ďalej len „okresný úrad“), pretože výsledky vyšetovania preukazovali, že nešlo o trestný čin, ale o skutok, ktorý by mohol okresný úrad posúdiť ako iný správny delikt podľa § 117 ods. 6 zákona o odpadoch, a v ďalšej časti bolo trestné oznámenie sťažovateľa odmietnuté, lebo nebol dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku.

4. Uznesenie vyšetrovateľa sťažovateľ napadol riadnym opravným prostriedkom, ktorý okresná prokuratúra napadnutým uznesením č. k. 1 Pn 285/24/2202-9 z 20. júna 2024 podľa 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodný zamietla.

5. Následne sťažovateľ 19. júla 2024 podal žiadosť o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu prokurátora okresnej prokuratúry v predsúdnom konaní podľa príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. 11/2019 z 28. novembra 2019 o postupe prokurátorov pri vybavovaní žiadostí o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní (ďalej len „príkaz generálneho prokurátora č. 11/2019“), ktorej predmetom bolo preskúmanie ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, ako i postupu orgánov činných v trestnom konaní, ktorý tomuto rozhodnutiu predchádzal. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti Krajská prokuratúra Trnava (ďalej len „krajská prokuratúra“) ako prokuratúra nadriadená okresnej prokuratúre o žiadosti sťažovateľa nerozhodla.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Podľa sťažovateľa je napadnuté rozhodnutie okresnej prokuratúry (ale aj postup a rozhodnutie vyšetrovateľa) arbitrárne, v príkrom rozpore so zásadami trestného konania, ako aj nedostatočne odôvodnené.

7. Sťažovateľ v prvom rade v súvislosti s vybavením jeho trestného oznámenia vytýka vyšetrovateľovi nedostatočné preverovanie pre rozhodnutie o trestnom oznámení dôležitých skutočností. Namietal predovšetkým nevykonanie ohliadky na mieste samom, pritom jedine touto bolo možné zistiť objektívny skutkový stav veci. Za nevyhnutné považoval sťažovateľ preverovať tvrdenia osôb oprávnených konať za spomenuté obchodné spoločnosti, vo vzťahu ku ktorým boli vyslovené podozrenia z protiprávnej činnosti, a to zabezpečením iných dôkazov ako výlučne tých, ktoré pochádzajú od týchto osôb. Na podporu svojej argumentácie poukazoval na logické nezrovnalosti v ich tvrdeniach.

8. Oponuje, že tvrdenia osôb oprávnených konať za obchodné spoločnosti, vo vzťahu ku ktorým boli podozrenia vyslovené, boli mechanicky a nekriticky bez riadneho preverenia prevzaté.

9. Spôsob, akým sa okresná prokuratúra vysporiadala s ťažiskovou námietkou sťažovateľa, predstavuje podľa jeho slov „učebnicový príklad“ arbitrárneho postupu orgánu verejnej moci, ktorý nevykonal procesný úkon nevyhnutný na to, aby bol náležite zistený skutkový stav ako podklad pre rozhodnutie, ktoré má dať odpovede na všetky relevantné otázky, a zároveň riadne nezdôvodnil svoje úvahy.

10. Tiež je toho názoru, že z dôvodu absencie vykonania obhliadky nebola dosiaľ zodpovedaná nastolená otázka, či na podklade rozhodnutia pre vykonávanie určitej činnosti (prevádzkovania zariadenia na zhodnocovanie odpadov) nebola v skutočnosti vykonávaná iná činnosť (vytvorenie nelegálnej skládky odpadu).

11. Dozor vykonávajúci prokurátor nevyhodnotil podľa sťažovateľa ako nezákonné vymedzenie skutkovej vety vyšetrovateľom, a to napriek tomu, že v skutkovej vete obsiahnutej v uznesení vyšetrovateľa z 25. marca 2024 absentuje vymedzenie času, kedy malo dôjsť k spáchaniu skutkov, na ktoré poukazoval sťažovateľ vo svojich oznámeniach z novembra roku 2023 (a to napriek tomu, že tieto oznámenia obsahovali časové vymedzenie jednotlivých právnych skutočností), ďalej absentuje rozsah škody, keď nepostačuje uvedenie „objem asi 200 ton“, rovnako tak absentuje konkrétny druh odpadu (čo sú nedostatky zapríčinené neochotou orgánov činných v trestnom konaní vykonať obhliadku miesta), ako aj odkaz na konkrétne znenie právneho predpisu, keď nie je postačujúci len odkaz na právny predpis.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresnej prokuratúry č. k. 1 Pn 285/24/2202-9 z 20. júna 2024, ku ktorému malo dôjsť jeho arbitrárnosťou a nedostatočným odôvodnením.

13. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity. To znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Z podstaty tejto ústavnej konštrukcie nepochybne vyplýva, že predmetom ústavného prieskumu zo strany ústavného súdu môže byť (v zásade) len také rozhodnutie, prípadne postup orgánu verejnej moci, proti ktorému už sťažovateľ v danom prípade nemá k dispozícii žiaden účinný prostriedok nápravy v zmysle § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 227/2016, II. ÚS 187/2012, II. ÚS 356/2016 a I. ÚS 665/2016)].

14. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže, resp. mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

15. Ako z ústavnej sťažnosti vyplýva, sťažovateľ podal 19. júla 2024 žiadosť o preskúmanie rozhodnutia a postupu prokurátora okresnej prokuratúry, a to postupom podľa príkazu generálneho prokurátora č. 11/2019, o ktorej podľa zistenia ústavného súdu od 9. augusta 2024 koná krajská prokuratúra v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Kn 231/24/2200, avšak dosiaľ o nej nerozhodla.

16. Sťažovateľ uplatnením tohto prostriedku nápravy teda akceptoval subsidiárne postavenie ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd tým, že podal v danej veci žiadosť podľa príkazu generálneho prokurátora č. 11/2019 ešte predtým, ako doručil ústavnému súdu ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Deklaroval tak, že považuje orgány prokuratúry za orgány s relevantnou pôsobnosťou v jeho veci, preto ústavný súd považoval za irelevantnú poznámku samotného sťažovateľa, že sa „*nejedná o opravný prostriedok v zmysle Trestného poriadku ako príslušného procesného predpisu*“. V okolnostiach daného prípadu tak sťažovateľ podaním žiadosti, ako aj podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav „dvojkoľajnosti konania“, keď by o tej istej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány verejnej moci (krajská prokuratúra a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné. Sťažovateľ sa nemôže obrátiť s opravným prostriedkom na iný orgán verejnej moci a zároveň s ústavnou sťažnosťou na ústavný súd, keď oba procesne oslovené orgány môžu dospieť k rôznym záverom o tej istej otázke vo vzťahu k identickému preskúmanému rozhodnutiu alebo postupu (vrátane otázky pôsobnosti orgánu konajúceho paralelne s ústavným súdom). Uvedené prichádza do úvahy a právomoc ústavného súdu môže byť prípadne založená len pri prieskume postupu alebo rozhodnutia orgánu, na ktorý sa sťažovateľ finálne (naostatok) obrátil, ústavným súdom. Inými slovami, ústavný súd nemôže hodnotiť, či bola procesná iniciatíva sťažovateľa (predchádzajúca ústavnej sťažnosti alebo súbežná s ňou) orientovaná správne (v dimenzii ústavnej udržateľnosti) inak ako prieskumom reakcie dotknutého orgánu na prostriedok nápravy uplatnený sťažovateľom proti tomuto orgánu (zásada subsidiarity právomoci ústavného súdu chronicky zdôrazňovaná v jeho judikatúre).

17. Prieskumná právomoc krajskej prokuratúry návrhovo konštituovaná sťažovateľom je teda určujúca pre vylúčenie právomoci ústavného súdu preskúmať identické rozhodnutie, keďže predchádza jeho právomoci, preto je dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

18. Nad rámec uvedeného ústavný súd pripomína svoju konštantnú judikatúru, v zmysle ktorej právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby na základe podaného trestného oznámenia alebo na podanie obžaloby proti nej na súde prokurátorom nie je súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 526/2016, I. ÚS 539/2017).

19. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu